

PREDGOVOR EU

Dragi čitače,

Sa velikim ponosom pišem ovaj predgovor za Belu knjigu za 2024. godinu, kamen temeljac dijaloga i saradnje između Srbije i njene živahne zajednice stranih investitora. Ova godišnja publikacija svih ovih godina pruža neprocenjiv uvid u napredak, potencijal i izazove poslovnog ambijenta u Srbiji, obezbeđujući putokaz za poboljšanje investicione klime u zemlji. Odlično istražena i potkrepljena konkretnim iskustvima vodećih investitora u Srbiji, ovogodišnja publikacija na konstruktivan način obrađuje niz regulatornih pitanja koja mogu da ometaju svakodnevno poslovanje kompanija.

U ovoj kritičnoj godini, Srbija se nalazi na ključnoj raskrsnici svog evropskog puta, sa potencijalom da kroz dublju integraciju sa Evropskom unijom (EU) otključa neviđene prilike. Proces proširenja se vratio na vrh političke agende EU sa posvećenim komesarom za proširenje u sledećoj Evropskoj komisiji, dajući novi život i zamajac na putu Srbije ka članstvu u EU. Ovaj obnovljeni fokus pruža jedinstvenu šansu Srbiji da ubrza reforme i produbi svoj angažman sa EU. To je prilika koja ne sme da se propusti.

Imajući ovo na umu, želim da istaknem dva ključna elementa koji će oblikovati budućnost Srbije: njenu integraciju u EU i transformativni uticaj Plana rasta EU za Zapadni Balkan.

EVROPSKE INTEGRACIJE: PUT KA ZAJEDNIČKOM PROSPERITETU

Srbija je kroz istoriju često bila granica između svetova. Između Austrougarske i Osmanskog carstva. Između istoka i zapada. Između severa i juga. Budućnost Srbije, danas više nego ikad, čvrsto leži u zajedničkoj evropskoj porodici. Leži između zemalja koje dele zajedničku istoriju i čiji je cilj da zajedno grade evropsku sudbinu.

Proces proširenja je ponovo dobio na značaju na političkoj agendi EU. Ovaj obnovljeni zamajac je zlatna prilika za Srbiju da ubrza reforme i produbi svoj angažman sa EU.

Čvrsto sam uveren da je put Srbije ka EU više od geopolitičkog projekta – to je vizija zajedničkog prosperiteta i stabilnosti. Dok gledamo u budućnost, EU ostaje nepokolebljiva u svojoj posvećenoj podršci Srbiji da stigne do svog konačnog odredišta. Napredak Srbije ka članstvu u EU ne

predstavlja samo približavanje standarda već i dublje usklađivanje vrednosti i ideja. EU je Srbiju uvek doživljavala kao deo evropske porodice, a njen dalji napredak na putu ka članstvu u EU otvoriće nova vrata za trgovinu, investicije i privredni rast.

Proces pristupanja takođe osigurava srpskim preduzećima konkurentnost i uspeh na najvećem jedinstvenom tržištu na svetu – tržištu koje obuhvata preko 450 miliona potrošača – za dobrobit svih građana Srbije. Preduzeća će moći da napreduju u otvorenijem, konkurentnijem i inovativnijem okruženju, a potrošači će imati koristi od većeg izbora i nižih cena roba i usluga koje kupuju. EU nije samo najveći investitor i trgovinski partner Srbije, već je i ključni partner u oblikovanju budućnosti srpske privrede.

PLAN RASTA EU: KATALIZATOR EKONOMSKIH REFORMI I INVESTICIJA

Pre godinu dana, EU je predstavila Plan rasta za Zapadni Balkan od 6 milijardi evra, stratešku inicijativu osmišljenu da pospeši privredni rast i podstakne bližu integraciju tržišta unutar regiona i regiona sa jedinstvenim tržištem EU. Naši zajednički naponi već daju rezultate.

Danas Plan rasta više nije nacrt. To je realnost, realnost koju će Srbija uskoro početi da sprovodi. Vlada Srbije je 3. oktobra 2024. usvojila Reformsku agendu u kojoj su navedene strateške reforme u ključnim sektorima. Reformska agenda uključuje poboljšanje poslovnog ambijenta, podsticanje razvoja privatnog sektora, unapređenje digitalizacije, podršku tranziciji zelene energije, ali i napredovanje u fundamentalnim reformama, uključujući vladavinu prava i borbu protiv korupcije – bez kojih bi dalji ekonomski napredak mogao biti ugrožen. Plan rasta, uz značajnu finansijsku podršku, pruža jedinstvenu priliku za dalje usklađivanje privrede Srbije sa standardima EU, jačanje njene globalne konkurentnosti i ubravanje procesa pridruživanja Srbije. Princip koji stoji iza Plana rasta je jednostavan: svaka reforma će otvoriti nova sredstva. Isti princip je EU primenila na svoje države članice sa Instrumentom za oporavak i otpornost u kontekstu primene mera ekonomskog oporavka posle kovida 19.

Fokusirajući se na kritične reformske oblasti i čvrsto napredujući u njihovoj primeni u naredne tri godine, Srbija ima potencijal da se pozicionira kao regionalni lider u rastu, inovacijama i ekonomskoj otpornosti.

Mogućnosti koje nudi Plan rasta predstavljaju više od finansijske podrške – to je pravo partnerstvo. Kroz Plan rasta Srbija može da preduzme smelije i brže korake ka jačanju svog poslovnog okruženja i privlačenju većeg nivoa stranih investicija. Reforme na koje se Srbija obavezala u svojoj Reformskoj agendi, posebno u oblastima kao što su vladavina prava, transparentnost i upravljanje, od suštinskog su značaja za otključavanje punog potencijala ovih investicija kako bi preduzeća koja ovde posluju mogla napredovati u stabilnijem, predvidljivijem i pravednijem okruženju.

Planom rasta želimo da pokažemo Srbiji i našim partnerima sa Zapadnog Balkana direktne ekonomske koristi od članstva u EU – prednosti koje će moći da iskuse i pre zvaničnog pristupanja. Jedan od ključnih primera je integracija u Jedinствену zonu plaćanja u evrima (SEPA), za koju se predviđa da će uštedeti preko pola milijarde evra godišnje samo u naknadama za doznake. Za preduzeća, efekat je još upečatljiviji. Troškovi poslovnih transfera iz Nemačke u Srbiju će pasti sa 35 na samo 2,50 evra – što je 14 puta manja naknada! Još jedna opipljiva korist je stvaranje „zelenih koridora“ na graničnim prelazima sa EU. Oni će značajno smanjiti vreme čekanja, smanjujući tako i izvozne i uvozne troškove za preduzeća. Nedavno potpisani Memorandum o razumevanju između Mađarske i Srbije je konkretan korak u proširenju Zelenih koridora. Digitalna transformacija je takođe prioritet, sa inicijativama kao što su Wi-Fi za Zapadni Balkan (Vi-Fi4VB) i proširenje EU digitalnog novčanika, čiji je cilj jačanje povezanosti i konkurentnosti širom regiona. Interoperabilnost digitalnog novčanika će olakšati preduzećima poslovanje sa kompanijama iz EU, povećati poverenje i smanjiti trgovinske barijere. Ovo su prednosti koje će ljudi odmah osetiti – jasan dokaz kako evrointegracije

mogu da poboljšaju svakodnevni život, čak i pre nego što se postigne punopravno članstvo.

Plan rasta ne dolazi u vakuumu, naprotiv. Nadovezuje se na Ekonomsko-investicioni plan za Zapadni Balkan od 30 milijardi evra koji mobilise skoro jednu trećinu BDP-a čitavog regiona. To znači da podižemo finansijsku podršku na nivo koji će biti blizak onome što dobijaju države članice EU kroz kohezionu politiku EU. Ovo je ogroman korak napred. Zašto je ovo važno? Zato što tako stvaramo više mogućnosti za građane i preduzeća Srbije, ulažemo u ekonomski razvoj i prosperitet Srbije i podržavamo reforme potrebne na putu Srbije ka punopravnom članstvu u EU.

POGLED UNAPRED

Kao što Bela knjiga jasno pokazuje, put ka boljem poslovnom okruženju nije izolovan. On zahteva saradnju, dijalog i zajedničku viziju budućnosti. Srbija je pokazala veliku ambiciju u prihvatanju ovog puta, a EU je spremna da podrži svaki korak na tom putu.

Želeo bih da se još jednom zahvalim Savetu stranih investitora što se postavio kao partner u ekonomskoj transformaciji Srbije, pružajući neophodne uvide, stručnost i podršku za stvaranje jače i otpornije privrede. Uveren sam da ćemo sa Svetom stranih investitora i svim prijateljima Srbije nastaviti da gradimo budućnost rasta, mogućnosti i prosperiteta.

Pozivam sve zainteresovane strane – investitore, preduzetnike i kreatore politika – da iskoriste pružene prilike i da zajedno rade na oblikovanju budućnosti u kojoj se ostvaruje puni potencijal Srbije kao članice evropske porodice.

S poštovanjem,

Emanuele Žiofre

Ambasador Evropske unije u Republici Srbiji